

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ณ
สารบัญตารางภาคผนวก	ด
สารบัญรูปภาคผนวก	ต
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา	6
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1.5.1 รูปแบบการจำหน่ายผลผลิตลำไยของชาวสวน	7
1.5.2 ระดับตลาดของลำไย	7
1.5.3 Hedonic price method และการประยุกต์ใช้	8
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย	11
2.1 แนวคิดทางทฤษฎี hedonic price	11
2.2 ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	18
2.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	23
2.3.1 วิธีการวิเคราะห์คุณภาพของลำไยสดที่ผู้บริโภคต้องการ	23
2.3.2 วิธีการวิเคราะห์การตอบสนองของตลาดต่อคุณภาพลำไยที่แตกต่างกัน โดยผ่านราคาขายส่งลำไยสดในตลาดระดับท้องถิ่น	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.3 วิธีการวิเคราะห์การจัดชั้นลำไยช่อสดของพ่อค้าท้องถิ่นและความ ไม่สอดคล้องของคุณภาพ และการจัดชั้นลำไยช่อสดในตลาดระดับท้องถิ่น	26
บทที่ 3 การผลิต การตลาด และมาตรฐานคุณภาพลำไย	29
3.1 การผลิตลำไย	29
3.2 การตลาดลำไย	31
3.2.1 โครงสร้างตลาดลำไยสด	32
3.2.2 ลักษณะการซื้อขายลำไย	36
3.2.3 ระดับของพ่อค้าลำไยช่อสด	39
3.3 การแทรกแซงตลาดของรัฐบาล ปี 2545/46	56
3.4 คุณภาพมาตรฐานลำไยช่อสดของราชการ	62
3.5 การตรวจสอบคุณภาพลำไยช่อสดเพื่อกำหนดราคารับซื้อของพ่อค้าท้องถิ่น	63
บทที่ 4 ลักษณะความต้องการลำไยสดของผู้บริโภค และการตอบสนองของตลาดต่อ คุณภาพลำไยช่อสด	65
4.1 คุณภาพของลำไยสดที่ผู้บริโภคต้องการ	65
4.2 การตอบสนองของตลาดต่อคุณภาพลำไยที่แตกต่างกัน โดยผ่านราคา ขายส่งลำไยช่อสดในตลาดระดับท้องถิ่น	76
4.3 การจัดชั้นลำไยช่อสดของพ่อค้าท้องถิ่นและความไม่สอดคล้องของคุณภาพ และการจัดชั้นลำไยช่อสดในตลาดระดับท้องถิ่น	83
บทที่ 5 สรุป และเสนอแนะ	91
สรุป	91
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	100
ก การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับลำไย และมาตรฐานคุณ ภาพลำไยของประเทศไทย โดยกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	101
ข ตัวอย่างแบบสอบถาม	115

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ค รายละเอียดการวัดคุณภาพผลผลิตลำไยช่อสด	127
ง ตัวอย่างข้อมูลคุณภาพผลผลิตลำไยช่อสดแต่ละเกรดของจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน	131
จ ผลการวิเคราะห์การตอบสนองของตลาดต่อคุณภาพลำไยที่ระดับขายส่งท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน	135
ประวัติผู้เขียน	138

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ปริมาณ และร้อยละของการใช้ผลผลิตลำไยระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2545	2
1.2	รายชื่อจังหวัดในแต่ละภาคของประเทศไทยที่มีการปลูกลำไยปี พ.ศ. 2542	4
2.1	พื้นที่ปลูกลำไยจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2544	20
2.2	พื้นที่ปลูกลำไยจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2544	21
3.1	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลำไยสดของประเทศไทยไปยังประเทศที่สำคัญ ปี 2540-2543	34
3.2	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามประสบการณ์การค้าลำไย	41
3.3	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามเหตุผลการค้าเน้นธุรกิจการค้าลำไย	42
3.4	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามธุรกิจที่ทำ	42
3.5	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามหลักเกณฑ์พิจารณาคนที่ทำหน้าที่คัดและตีเกรด	43
3.6	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามประเภทผู้ขาย	44
3.7	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามประเภทผู้ขายและลักษณะการติดต่อซื้อขาย	44
3.8	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าท้องถิ่นลำไยช่อสดในตลาดระดับท้องถิ่น จำแนกตามผู้กำหนดราคารับซื้อ	45
3.9	คะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญของตัวแปรคุณภาพผลผลิตที่ใช้จัดชั้นของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น	45
3.10	จำนวน และร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกการปะปนขนาด และสีผิวตามเกรดต่างๆ	46

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
3.11	จำนวน และร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามประเภทของผู้ซื้อ	46
3.12	จำนวน และร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามประเภทผู้ซื้อ และการติดต่อซื้อขาย	47
3.13	จำนวน และร้อยละของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามลักษณะการชำระเงินของผู้ซื้อผลผลิตลำไย	47
3.14	ตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น จำแนกตามผู้กำหนดราคาขาย	48
3.15	ปริมาณซื้อขายเฉลี่ยและร้อยละของพันธุ์ลำไยของระดับตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น	49
3.16	ราคาซื้อขาย และผลต่างราคาเฉลี่ยผลผลิตลำไยช่อสดแต่ละพันธุ์ของตัวอย่างพ่อค้าลำไยช่อสดในตลาดท้องถิ่น	49
3.17	ระดับราคาซื้อขายเฉลี่ยของลำไยแต่ละเกรด จำแนกตามช่วงเวลาและระดับราคา	50
3.18	ตัวอย่างลำดับเกรดลำไยของบริษัทผู้ส่งออกลำไย	52
3.19	การรับซื้อลำไยตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ปี 2545	57
3.20	รายละเอียดการรับจำนำลำไยอบแห้งตามมติของ คชก. ปี 2545	58
3.21	จุดรับจำนำลำไยอบแห้งขององค์การคลังสินค้า	61
3.22	จุดรับจำนำลำไยอบแห้งขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร	61
4.1	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนผู้บริโภคตัวอย่างจำแนกตามเหตุผลการบริโภคลำไย	65
4.2	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนผู้บริโภคตัวอย่างที่ซื้อลำไยเพื่อบริโภค จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อ	66
4.3	ค่าเฉลี่ยระดับความนิยมของครัวเรือนผู้บริโภคตัวอย่างต่อเกรดลำไย จำแนกตามช่วงรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.4	ค่าเฉลี่ยระดับความนิยมของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละต่อพันครัวเรือน ตามช่วงรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน	68
4.5	ค่าเฉลี่ยคะแนนความสำคัญของคุณภาพลำไยที่ครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละ พิจารณาเพื่อการตัดสินใจซื้อ จำแนกตามช่วงรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน	69
4.6	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละที่ระบุลักษณะคุณภาพ ลำไยเพื่อการตัดสินใจซื้อ จำแนกตามระดับความต้องการ	71
4.7	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละ จำแนกตามลักษณะ คุณภาพด้านขนาด สีผิว ความหวาน และความแน่นเนื้อ ที่ต้องมีการ ปรับปรุง	72
4.8	ราคาเฉลี่ยสูงสุดที่ครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละยินดีจ่าย จำแนกตามเกรดของ ลำไย	73
4.9	จำนวน และร้อยละ ของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละจำแนกตามแหล่งซื้อ ลำไย	74
4.10	จำนวน และร้อยละแนวโน้มของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละ จำแนกตาม เหตุการณ์การบริโภคลำไยในอนาคต	75
4.11	จำนวน และร้อยละของครัวเรือนผู้บริโภคร้อยละ จำแนกตามปัญหาและ อุปสรรคต่อการบริโภคลำไย	76
4.12	ราคาเฉลี่ยของผลผลิตลำไยข้อสดตัวอย่าง 40 ตะกร้าที่รวบรวมจากพ่อค้า ท้องถิ่นจำแนกตามเกรดต่างๆ	77
4.13	ราคาเฉลี่ยของผลผลิตลำไยข้อสดตัวอย่าง 40 ตะกร้าที่รวบรวมจากพ่อค้า ท้องถิ่นจำแนกตามแหล่งที่มาของผลผลิต	77
4.14	ราคาเฉลี่ยของผลผลิตลำไยข้อสดตัวอย่าง 40 ตะกร้าที่รวบรวมจากพ่อค้า ท้องถิ่นจำแนกตามช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาด	78
4.15	การทดสอบ heteroscedasticity ของแบบจำลองการวิเคราะห์ hedonic price ของลำไยข้อสดตามสมการที่ (19)	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.16	ความสัมพันธ์ของตัวแปรคุณภาพลำไยช่อสดตัวอย่างที่เก็บรวบรวมจากพ่อค้าท้องถิ่นจำนวน 40 ตะกร้า	80
4.17	ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรคุณภาพของผลผลิตช่อสดตัวอย่างทั้ง 40 ตะกร้า	81
4.18	ค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติ t-test ของสมการ hedonic price ของลำไยช่อสดตัวอย่างที่รวบรวมจากพ่อค้าท้องถิ่น	82
4.19	ค่าสถิติ Kolmogorov-Smirnov ทดสอบการแจกแจงแบบปกติอย่างเป็นอิสระของค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณภาพลำไยช่อสดที่พ่อค้าระบุว่า เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจัดชั้นลำไยช่อสด	84
4.20	ค่าสถิติ Levene ทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณภาพลำไยช่อสดของเกรดต่างๆ ที่พ่อค้าระบุว่าใช้เป็นเกณฑ์การจัดชั้นลำไย	85
4.21	ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียวของขนาดของผลและความหวานของลำไยช่อสดที่พ่อค้าระบุว่าใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นลำไย	85
4.22	การทดสอบความแตกต่างขนาดเฉลี่ยของแต่ละเกรดด้วยวิธี LSD	86
4.23	ขนาด และจำนวนผลต่อกิโลกรัมลำไยช่อสดแต่ละเกรดของหน่วยงานราชการ	87
4.24	ขนาดเฉลี่ยตัวอย่างผลผลิตลำไยช่อสดที่พ่อค้าท้องถิ่นระบุว่าใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นลำไยในแต่ละเกรด	87
4.25	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเกณฑ์มาตรฐานการจัดชั้นลำไยของพ่อค้าท้องถิ่นและราชการ	88
4.26	จำนวนตัวอย่างลำไยช่อสดจำแนกตามเกรดที่ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของพ่อค้า และเกรดที่พ่อค้าท้องถิ่นกำหนดจริงในตอนรับซื้อผลผลิต	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.27	จำนวนตัวอย่างลำไยข้อสดจำแนกตามเกรดที่ประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานของราชการ และเกรดที่พ่อค้าท้องถิ่นกำหนดจริงในตอนรับซื้อผลผลิต	89
4.28	จำนวน และร้อยละของตัวอย่างลำไยข้อสดที่จัดชั้นตามคุณภาพจำแนกตามการเปลี่ยนแปลงของเกรด โดยเปรียบเทียบกับเกรดที่พ่อค้าท้องถิ่นกำหนดในตอนที่มีการซื้อขาย	90

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1	ปริมาณและสัดส่วนลำไยในจังหวัดต่างๆของประเทศ ปี พ.ศ 2545	1
1.2	สัดส่วนของผลผลิตเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2540-2545	3
2.1	ภาพรวมกรอบแนวคิดการศึกษา	12
2.2	การแสวงหาบรรทัดฐานประ โยชน์สูงสุดภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ	14
2.3	แผนภูมิเทียบลักษณะสี ความสว่าง องศา และความเข้มสี	22
3.1	ผลผลิตลำไยรายจังหวัด ปี 2542-2544	29
3.2	ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ลำไยของไทย ปี 2541-2545	31
3.3	วิธีการตลาดลำไยช่อสด	35
3.4	การรับซื้อผลผลิตลำไยของพ่อค้าคนกลาง ณ ตลาดระดับท้องถิ่น	41
3.5	ตัวอย่างตราสินค้าของผู้ส่งออกลำไยช่อสด	51
3.6	ขั้นตอนการรับซื้อของพ่อค้าส่งออก	53
3.7	การจำหน่ายลำไยริมทาง	55

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่		หน้า
ง.1	ตัวอย่างข้อมูลคุณภาพของผลผลิตลำไยเกรด AA จำแนกตามพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่	132
ง.2	ราคา ค่าเฉลี่ยของคุณภาพผลผลิต และแหล่งที่มาต่างๆ	133
ง.3	ข้อมูลผลการวัดขนาดผลผลิตตัวอย่างตามเกณฑ์การจัดชั้นที่รวบรวมจากพ่อค้าท้องถิ่นตัวอย่างรายชื่อรายที่ 1 จำแนกเป็นขนาดใหญ่ที่สุด ปานกลาง และเล็กสุดที่ยอมรับได้เกรด AA*	134

สารบัญรูปภาคผนวก

รูปภาคผนวกที่		หน้า
ก.1	การแบ่งผลผลิตเพื่อสุ่มตัวอย่าง	128
ก.2	เครื่อง color reader สำหรับวัดสีผิว	128
ก.3	เครื่อง vernier caliper และวิธีการใช้สำหรับวัดขนาดของผล	129
ก.4	เครื่อง digital firmness tester สำหรับวัดความแข็งของผล	129
ก.5	เครื่อง digital refractometer สำหรับวัดความหวาน	130